

Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Türkmənistan Hökuməti arasında dəniz ticarət gəmiçiliyi sahəsində əməkdaşlıq haqqında

Saziş

(Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 21 may tarixli 79-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmişdir;

Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997-ci il, № 2, maddə 111)

Bundan sonra «Razılığa gələn Tərəflər» adlandırılacaq Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Türkmənistan Hökuməti,

iki ölkə arasında ticarət dəniz gəmiçiliyi sahəsində münasibətləri bərabərlik, qarşılıqlı fayda və qarşılıqlı anlaşma prinsiplərinə müvafiq möhkəmləndirmək və inkişaf etdirmək istəyərək,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Bu Sazişin məqsədləri üçün:

1. «Razılığa gələn Tərəflərin gəmisi» termini Razılığa gələn həmin Tərəfin gəmi reyestrinə, yaxud digər müvafiq rəsmi siyahısına salınmış Razılığa gələn bu Tərəfin qanunlarına və hüquqi təlimatlarına uyğun olaraq onun bayrağını daşıyan hər hansı ticarət gəmisi deməkdir. Lakin bu terminə aşağıdakılar daxil deyildir:

- a) hərbi gəmilər və qeyri-kommersiya məqsədilə istismar edilən digər mülki gəmilər;
- b) idman gəmiləri və gəzinti qayıqları.

2. «Ekipaj üzvü» termini kapitan və reys zamanı gəminin bortunda həqiqətən gəminin istismarı ilə, yaxud ona xidmətlə bağlı vəzifələr yerinə yetirməklə məşğul olan, həm də gəmi heyəti siyahısına daxil edilən hər hansı şəxs deməkdir;

3. «Limanlar» termini xarici gəmiçilik üçün açıq olan limanlar və gəmilərə xidmət göstərilməsindən ötrü rəsmən icazə verilmiş digər məntəqələr deməkdir;

4. Səlahiyyətli orqanlar aşağıdakılardır:

Azərbaycan Respublikası tərəfindən—Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi; Türkmənistan tərəfindən—Türkmənistan Dəniz Gəmiçiliyi.

Maddə 2

Razılığa gələn Tərəflər bu Sazişə uyğun olaraq ticarət dəniz üzgüçülüynünün azadlığına hərtərəfli kömək göstərəcək, beynəlxalq gəmiçiliyin normal inkişafına zərər gətirə biləcək hər hansı hərəkətdən çəkinəcəklər.

Maddə 3

1. Razılığa gələn Tərəflər hüquq bərabərliyi və qarşılıqlı fayda prinsiplərini rəhbər tutaraq ikitərəfli ticarət gəmiçiliyinin inkişafına kömək göstərəcəklər.
2. Razılığa gələn Tərəflər ikitərəfli xarici ticarət yükləri daşınmalarında onların fraktları, gəmiçiliyi və gəmiçiliklə bağlı müəssisə və təşkilatları arasında möhkəm əməkdaşlığa kömək edəcəklər.

Maddə 4

1. Razılığa gələn Tərəflər:
  - a) Razılığa gələn Tərəflərin gəmilərinin onların ölkələrinin limanları arasında dənizlə yük daşımalarında iştirakına kömək göstərməyə, həmçinin gəmi-bərələrlə yük daşınmasının daha da inkişaf etdirilməsinə kömək etməyə;
  - b) ölkələrinin limanları arasında yük daşımının inkişafını çətinləşdirə biləcək maneələrin aradan götürülməsində əməkdaşlıq etməyə;
  - v) Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gəmilərinin Razılığa gələn digər Tərəflərin limanları və üçüncü ölkənin limanları arasında yük daşımalarındakı iştirakına maneçilik göstərməməyə razıdırlar.
2. Həmin maddənin müddəaları üçüncü ölkə gəmilərinin Razılığa gələn Tərəflərin limanları arasında yük daşımada iştirakı hüququna toxunmur.
3. Gəmi-bərələrlə yük daşımının spesifik xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla və bunların effektivliyini yüksəltmək məqsədilə bir tərəfdən Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi, Azərbaycan dəmir yolu, Bakı beynəlxalq dəniz ticarət limanı, digər tərəfdən Türkmənistan Dəniz Gəmiçiliyi, Türkmənistan dəmir yolu və Krasnovodsk dəniz ticarət limanı arasında gəmi-bərələrlə yük daşınması ilə əlaqədar bütün məsələlər üzrə əlavə Saziş bağlanacaqdır.

Maddə 5

Razılığa gələn Tərəflər öz ərazilərində qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gəmiçiliklə bağlı müəssisələrinə və kommərsiya təşkilatlarına Razılığa gələn digər Tərəflərin limanlarına, limanlarından xətlər açmasına, həmçinin Razılığa gələn digər Tərəflərin ərazisində nümayəndəlik, yaxud birgə müəssisə təsis etməsinə lazımı kömək göstərəcəklər.

Maddə 6

1. Razılığa gələn Tərəflərin hər biri limanlara sərbəst buraxılmalarda, körpüdə yer verilməsinə, yükləmə və yük boşaldılması üçün limanlardan istifadə edilməsinə, səmnişinlərin mindirilməsi və düşürülməsinə, gəmi rüsumunun və digər liman rüsumlarının ödənişinə, dəniz gəmiçiliyi üçün nəzərdə tutulan xidmətlərə münasibətdə

Razılığa gələn Tərəflərin digərinin gəmilərinə də öz gəmiləri üçün mövcud olan şəraiti yaratmalıdır.

2. Razılığa gələn Tərəflərin hər biri, əgər bu onun beynəlxalq sazişlərdən irəli gələn öhdəliklərinə, yaxud onun hüquq qanunlarına zidd deyilsə, üçüncü Ölkənin bayrağı altında üzən, Razılığa gələn Tərəflərin digərinin dəniz gəmiçiliyi müəssisələri tərəfindən istismar olunan gəmilərinə bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan şəraiti yaradacaqdır.

3. Həmin maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə:

a) xarici gəmilərin daxil olmaları üçün açıq olmayan limanlara və liman ərazi hissələrinə aid edilmir;

b) Razılığa gələn Tərəflərdən hər birinin öz müəssisələri və təşkilatları üçün ehtiyatda saxladığı, o cümlədən kabotaj da daxil olmaqla, xilasetmə, yedəyəalma, liman xidmətləri, batan gəmilərin qaldırılması, məcburi losman bələdçiliyi, dənizdə və müstəqil zonada balıqtutma kimi fəaliyyətlərə Razılığa gələn Tərəflərin hər birinin suverenlik və milli yurisdiksiya zonasında tətbiq edilmir.

Maddə 7

Razılığa gələn Tərəflərin hər biri öz qanunları və liman qaydaları dairəsində dəniz yük daşımalarının yüngülləşdirilməsi və sürətləndirilməsi, gəmilərin lüzumsuz ləngimələrinin qarşısının alınması və limanlarda gömrük və digər rəsmiyyətlərin həyata keçirilməsinin maksimum sürətlənməsi və sadələşdirilməsi üçün bütün lazımı tədbirləri görəcəkdir.

Maddə 8

1. Razılığa gələn Tərəflərdən birinin verdiyi və qəbul etdiyi və gəminin bortunda olan gəmi sənədlərini Razılığa gələn Tərəflərin digəri qəbul edəcəkdir.

2. Razılığa gələn Tərəflərin birinin gəmilərin ölçülməsi üzrə 1969-cu il Beynəlxalq Konvensiyasına müvafiq verilən sənədlərlə lazımı qədər təchiz olunan gəmisi Razılığa gələn Tərəflərdən digərinin limanlarında yeni ölçmədən azad edilir. Liman rüsumlarının hesablanması zamanı həmin sənədlər əsas kimi qəbul ediləcəkdir.

Maddə 9

Razılığa gələn hər bir Tərəf Razılığa gələn digər Tərəfin səlahiyyətli hökumət orqanları tərəfindən verilmiş dənizçinin şəxsi vəsiqələrindən birinə malik olan şəxsə bu Sazişin 10 və 11-ci maddələrində göstərilən hüquqları verir.

Şəxsiyyəti bildirən belə vəsiqələr:

Azərbaycan Respublikasına münasibətdə—pasportdur, dənizçi pasportudur;

Türkmənistanına münasibətdə—dənizçi pasportudur.

Maddə 10

1. Dənizçi pasportuna malik olan şəxsə:

a) Bu vəsiqəni verən Razılığa gələn Tərəflərin gəmi ekipajının üzvü kimi gəmi Razılığa gələn digər Tərəfin limanında olduğu dövrdə vizasız sahilə çıxmağa və orada qüvvədə olan qaydalara müvafiq liman şəhərində müvəqqəti qalmağa;

b) Razılığa gələn digər Tərəfin limanında ekipaj üzvü kimi öz işini qurtarmış olduğu gəmisini səlahiyyətli hökumət orqanlarının razılığı ilə tərk etməyə, həmin, yaxud digər limanda Razılığa gələn həmin Tərəfin Gəmiçilik müəssisəsi tərəfindən istismar edilən digər gəmidə ekipaj üzvü kimi işə başlamağa, yaxud həmin gəmi ilə yeni iş yerinə keçməyə icazə verilir.

2. Razılığa gələn Tərəflərdən hər birinin səlahiyyətli hökumət orqanları Razılığa gələn Tərəflərin digərinin ərazisində səhhətinə görə xəstəxanaya gətirilən ekipaj üzvünün müalicəsi üçün lazımi qədər qalmasına icazə verir.

3. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndləri bortda xidməti vəzifələr yerinə yetirən və ekipaja mənsub olmayan şəxslərə münasibətdə bu şərtlə tətbiq edilir ki, onlar gəmi heyəti üzvlərinin siyahısına (heyətin siyahısı) daxil edilmiş olsunlar.

Maddə 11

Razılığa gələn Tərəflərdən birinin verdiyi, barəsində bu Sazişin 9-cu maddəsində bəhs olunan dənizçinin şəxsi vəsiqəsinə malik olanlar öz gəmisinə gəlib çatmaq, vətənə qayıtmaq, yaxud Razılığa gələn Tərəflərin səlahiyyətli hökumət orqanlarının məqbul sanacağı, Razılığa gələn həmin Tərəfin qanun və qaydalarına uyğun başqa hər hansı məqsədlə Razılığa gələn Tərəflərin digərinin ərazisinə girə bilər, yaxud ərazisindən keçib gedə bilər.

Maddə 12

Bu Sazişin 10-cu və 11-ci maddələrinin müddəaları nə Azərbaycan Respublikası, nə də Türkmənistan vətəndaşı olmayan, lakin Beynəlxalq dəniz gəmiçiliyinin asanlaşdırılması üzrə 1965-ci il Konvensiyasının və ona Əlavələrin müddəalarına, yaxud dənizçilərin milli şəxsi vəsiqəsinə dair 108 sayılı Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Konvensiyasına müvafiq şəxsi vəsiqəyə malik hər hansı şəxsə aid edilir. Belə şəxsi vəsiqə müvafiq Konvensiyaların iştirakçısı olan dövlət tərəfindən verilməli, vəsiqə sahibinə vəsiqəni vermiş ölkəyə qayıtması üçün təminat verilməlidir.

Maddə 13

1. Bu Sazişin 9—12-ci maddələri Razılığa gələn Tərəflərin heç birinin xaricilərin gəlmələri, qalmaları və getmələrinə dair qaydalarına toxunmur.

2. Razılığa gələn Tərəflərin hər biri arzu edilməz saydığı şəxslərin öz ərazilərinə girməsindən və orada qalmasından imtina etmək hüququnu özündə saxlayır.

Maddə 14

1. Razılığa gələn Tərəflərin birinin məhkəmə hakimiyyəti Razılığa gələn digər Tərəfin gəmi ekipajı kimi müddə ilə işə qəbul etdiyi müqavilədən yaranan iddia işini baxmaq üçün qəbul etməyəcəkdir.

2. Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gəmi ekipajı üzvü bu gəmi Razılığa gələn digər Tərəflərin ərazi sularında olarkən gəmidə qanun pozuntusuna yol verərsə, həmin digər Tərəfin hökumət orqanları gəminin bayrağı altında üzdüyü dövlətin səlahiyyətli konsul, yaxud diplomatik vəzifəli şəxslərinin razılığı olmadan onu, adı çəkilən hökumət orqanlarının fikrincə aşağıdakı hallardan başqa, təqib etmir:

- a) cinayətin nəticələri gəminin olduğu dövlətin ərazisinə yayılırsa;
- b) törədilən qanun pozuntusu həmin dövlətdə ictimai qaydanın, yaxud onun təhlükəsizliyinin pozulmasına səbəb olursa;
- v) qanun pozuntusu bu gəmi ekipajının üzvü olmayan hər hansı şəxsin əleyhinə törədilibsə;
- q) narkotik vasitələr və psixi təsirə malik maddələrlə qeyri-qanuni ticarətin qarşısını almaq üçün təqib zəruridirsə.

3. Bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən hallar baş verdikdə sahil dövləti, hər hansı bir tədbir həyata keçirməzdən əvvəl, gəmi kapitanının xahişi ilə bu barədə həmin gəminin bayrağı altında üzdüyü dövlətin diplomatik, yaxud konsul vəzifəli şəxsinə xəbərdar edir və göstərilən vəzifəli şəxslə gəminin ekipajı arasında əlaqə yaradılmasına kömək edir. Ən təcili hallarda bu xəbərdarlıq göstərilən tədbirlər görülmə-görülə edilə bilər.

4. Bu maddənin 2-ci bəndinin müddəaları Razılığa gələn Tərəflərdən hər birinin hökumət orqanlarının öz qanunvericiliyinə müvafiq malik olduqları nəzarət və təhqiqat hüquqlarına toxunmur.

Maddə 15

Əgər Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gəmiyi Razılığa gələn digər Tərəflərin sahələrində sayə oturubsa, fəlakətə, yaxud qəzaya məruz qalıbsa, onda bu gəmi, onun ekipajı, sərnəşinləri və yükü Razılığa gələn həmin digər Tərəfin belə hallarda öz gəmisinə, onun ekipajına, sərnəşinlərinə və yükünə verdiyi eyni üstünlüklər və güzəştlərdən istifadə edəcəkdir.

Fəlakətə, yaxud qəzaya məruz qalmış gəmidən xilas edilmiş əşyalar Ölkə daxilində istifadə olunmayacaqsə, yaxud istehlak edilməyəcəksə, həmin əşyalar heç bir gömrük rüsumuna cəlb olunmayacaqdır.

Ekipajın, əmlakın, yükün xilas edilməsinə dair əməliyyatlar Beynəlxalq Konvensiyaya (İMO 1979-cu il) və Razılığa gələn Tərəflərin milli qanunvericiliyinə müvafiq surətdə həyata keçirilir.

Maddə 16

1. Razılığa gələn Tərəflər gəmiçilik məsələlərini idarə edən özlərinin hakimiyyət strukturları arasında səmərəli işgüzar münasibətlərin qorunub saxlanması və inkişafı sahəsində öz səylərini davam etdirəcəklər, həmçinin əsas etibarilə aşağıdakı məqsədlərdən ötrü Tərəfləri, onların müvafiq müəssisələri və təşkilatları arasında əlaqələrin inkişafına həvəsləndirəcəklər:

a) dəniz ticarət donanmasından və limanlardan səmərəli istifadə edilməsi, iqtisadi, elmi-texniki əlaqələrin və təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi;

b) dəniz nəqliyyatı üzrə beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulan fəaliyyətə münasibətdə fikir mübadiləsi edilməsi.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən məqsədlərin həyata keçirilməsi və bu Sazişin tətbiqinin müşahidəsi üçün həmin Sazişin tətbiqindən, əsas etibarilə ikitərəfli ticarət gəmiçiliyi məsələlərindən, habelə beynəlxalq ticarət gəmiçiliyinin ümumi məsələlərindən irəli gələn, qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə edəcək qarışıq komissiya yaradılır.

3. Qarışıq komissiya onun özü Tərəfindən baxılmasına təqdim ediləcək ayrı-ayrı məsələlərin müzakirəsi və müvafiq tövsiyələrin hazırlanması üçün işçi qrupları yarada bilər.

4. Birgə komissiya Razılığa gələn Tərəflərdən birinin xahişi ilə bir yerə yığıla bilər. Birgə komissiyanın hər iclası üçün gündəlikdə duran məsələlər gəmiçilik məsələlərini idarə edən səlahiyyətli orqanlar arasında razılaşıdırıldıqdan sonra müəyyənləşdirilir.

Maddə 17

Bu Sazişlə Razılığa gələn Tərəflərin bağladıkları beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn hüquq və öhdəliklərə toxunulmur.

Maddə 18

1. Bu Saziş Razılığa gələn Tərəflərin bir-birinə onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri dövlətdaxili rəsmiyyətlərin yerinə yetirilməsi barədə yazılı məlumat verdiyi gündən qüvvəyə minir.

2. Bu Saziş qüvvəyə mindikdən sonra 3 il ərzində etibarlıdır və bu Sazişin qüvvədə olduğu vaxtın qurtarmasına 6 ay qalmış Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birindən onun ləğv olunması haqqında yazılı xəbərdarlıq daxil olmayıbsa, onun etibarlılıq müddəti avtomatik olaraq daha 1 il müddətinə uzadılır.

1996-cı il martın 18-də Bakı şəhərində hər biri Azərbaycan, türkmən və rus dillərində olmaqla, iki əsl nüsxədə imzalanıb, həmçinin bütün mətnlər eyni qüvvəyə malikdir.

Azərbaycanca və türkməncə mətnlərdə fikir ayrılığı zamanı rusca mətn əsas götürülür.

Azərbaycan Respublikası
Hökuməti adından
(imza)

Türkmənistan Hökuməti
adından
(imza)